

(บทความพิเศษ)
เราจะปรับตัวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 อย่างไร

น.อ.หญิง คณินิจ อนุโรจน์, Ph.D.(HRD)

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย

Abstract : How do we adapt in the Thailand 4.0 era

Gp.Capt. Khanuengnich Anuroj Ph.D.(HRD)

Deputy Director of Economy and Socio-psychology Division, National Defence College,

National Defence Studies Institute, Royal Thai Armed Forces, Bangkok, Thailand.

anuroj48@hotmail.com

The global capitalism makes imbalance of income and inequality. Thailand 4.0 model set up from new engines of growth to overcome those imbalance. The engines of growth compose of productive growth engine, inclusive growth engine and green growth engine.

The keys for succession are the adaptations of human capital in culture of living, working and lifelong learning.

Keywords : How do we adapt in the Thailand 4.0 era

Royal Thai Air Force Medical Gazette, Vol. 64 No. 1 January - April 2018

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์โลกที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ นำมาสู่ปัญหาในการพัฒนา ความเหลื่อมล้ำและรายได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงได้สร้างโมเดลประเทศไทย 4.0 ขึ้น เพื่อให้หลุดพ้นปัญหา สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีกลไกในการขับเคลื่อนด้านนวัตกรรม การมีส่วนร่วม และการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้แนวทางสานพลังประชารัฐ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องมีการร่วมมือและปรับตัวทั้งในด้านวัฒนธรรมในการดำรงอยู่ วัฒนธรรมในการทำงาน วัฒนธรรมในการเรียนรู้ โดยที่การพัฒนาทุนมนุษย์ให้เป็นผู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีที่สร้างสรรค์ ชาญฉลาด อยู่บนพื้นฐานที่ถูกต้อง สมดุล เรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตอาสา พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เกื้อกูลสังคม เป็นเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต

ในขณะที่ทั่วโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้น หลาย ๆ ประเทศจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของประเทศ เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันและการอยู่รอด ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น หรือแม้แต่ประเทศไทย สำหรับประเทศไทยกำลังปรับเปลี่ยนสู่ยุคประเทศไทย 4.0⁽¹⁾ เพื่อสร้างโอกาสการเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงขึ้น เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย”

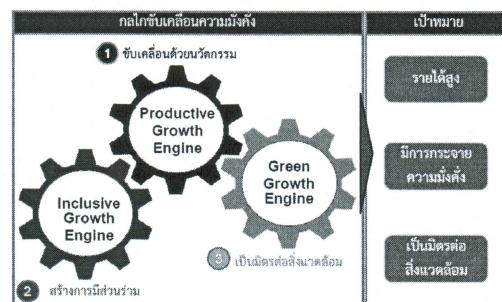
ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 จึงถูกสร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นประเทศที่มีโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำน้อย ได้มาก” มีการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” มุ่งไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจาก การขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิด

สร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจาก การเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การเกษตรเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยีหรือที่เรียกว่า Smart Farming โดยมุ่งเน้นที่เกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น เป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการเปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิม ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมที่มีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการหรือผลผลิตที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งมีการเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และ

ทำไมต้อง...ประเทศไทย 4.0

สุวิทย์ เมษินทรีย์⁽³⁾(2018) ได้กล่าวถึงประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาความจำเป็นของการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติไว้ว่า การพิจารณาปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติ ให้พิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโลก ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การเปลี่ยนแปลงนั้นจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์ชาติหรือไม่ และหากต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ชาติ ชี้ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ รวมถึงความมั่นคง และมั่นคงจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยหรือไม่ อย่างไร จากสถานการณ์โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกระดับ อย่างที่ไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้มาก่อน ตัวอย่างปัญหาที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีการสร้างสกุลเงินรูปแบบใหม่เรียกว่า “บิทคอยน์ (Bitcoin)” หรือปัญหาทางด้านการเมือง เรื่องอาหรับสปริง (Arab Spring) ที่ลุกลามกลายเป็นการประท้วงต่อต้านรัฐบาลทั่วทั้งภูมิภาค จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในหลายประเทศ จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดภาวะทุนนิยมมากขึ้น (Global Capitalism) ส่งผลให้สิ่งที่เคยปฏิบัติในอดีตเริ่มมีปัญหาคัดค้าน ขัดแย้ง กฎหมายหรือระเบียบที่เคยใช้ในศตวรรษที่ 20 เริ่มใช้ไม่ได้ในศตวรรษที่ 21 หลายปัญหาลำบากนำไปสู่ความขัดแย้งของกลุ่มประเทศยักษ์ใหญ่ในโลก (Contradiction) เช่น ปัญหาข้อขัดแย้งทางการค้าระหว่างผู้นำสหรัฐและจีน เป็นต้น

เมื่อภูมิทัศน์ทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยจึงได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้⁽⁴⁾ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี ซึ่ง สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2018) กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากความไม่สมดุลในการพัฒนาประเทศใน 3 เรื่อง คือ ความไม่สมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ นำมาสู่ความไม่ยั่งยืนหรือกับดักในการพัฒนา (Imbalance Trap) ความไม่สมดุลระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ นำมาสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และความไม่สมดุลระหว่างคนกับเทคโนโลยี ซึ่งนำมาสู่การติดกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงสร้างโมเดลประเทศไทย 4.0 ขึ้น เพื่อมุ่งพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นกับดักทั้ง 3 และนำประเทศมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม โดยโมเดลประเทศไทย 4.0 จะประกอบด้วยกลไกในการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง (New Engines of Growth) เพื่อสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศและประชากรที่มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดผลการพัฒนาภายใน 5 - 6 ปี

ภาพที่ 1 กลไกการขับเคลื่อนความมั่งคั่งของประเทศ

ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม, ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579), หน้า 5

โมเดลประเทศไทย 4.0⁽⁵⁾ จะประกอบด้วยกลไกในการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง (Engines of Growth) เพื่อสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่งคั่งได้ ดังต่อไปนี้

1. กลไกการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กลไกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) มีเป้าหมายสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle

Income Country) ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ กลไกนี้ประกอบไปด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ การบริหารจัดการสมัยใหม่ การสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและการพัฒนาโมเดลธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กิจกรรมร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงการบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี เป็นต้น กลไกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จึงเป็นการตอบโจทย์ความพยายามในการก้าวข้าม “ก้นดักประเทศรายได้ปานกลาง” ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

2. กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม
กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ การสร้างโอกาสและความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียมเพื่อตอบโจทย์ประเด็นปัญหาและความท้าทายทางสังคมในมิติต่าง ๆ โดยกลไกนี้ประกอบด้วย การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด การพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก การสร้างแรงงานที่มีทักษะและความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และการจ่ายภาษีให้แก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข (Negative Income Tax) เป็นต้น กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม จึงเป็นการตอบโจทย์ความพยายามในการก้าวข้าม “ก้นดักความเหลื่อมล้ำ” ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

3. กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) เนื่องจากการสร้างความมั่งคั่งของประเทศไทยในอนาคต จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกลไกนี้ประกอบไปด้วย การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงรายได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความ

สูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) โดยมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การพัฒนากระบวนการผลิตให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด อันจะเกิดประโยชน์กับประเทศและประชาคมโลกด้วยในเวลาเดียวกัน กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการตอบโจทย์การหลุดออกจาก “ก้นดักความไม่สมดุลของการพัฒนา” ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อมที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ทั้ง 3 กลไกที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 จะปรับเปลี่ยนประเทศไทย ให้ก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นระบบเศรษฐกิจสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็น “ประเทศโลกที่หนึ่ง” ในศตวรรษที่ 21 นี้

โมเดลนี้จะสำเร็จได้ต้องใช้แนวทาง **สานพลังประชารัฐ** โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ราชการ ประชาชน สถาบันศึกษาและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ประกอบกับการส่งเสริม Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมที่มีคุณภาพ มีอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมประชากรมากที่สุด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วนได้อย่างไม่สะดุดทั้งนี้โครงสร้างของ ICT ก็จะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ เราจะก้าวข้ามผ่านก้นดักประเทศรายได้ปานกลางไปสู่รายได้สูงในยุคประเทศไทย 4.0 ได้ ด้วยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมาย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เราต้องปรับตัวอย่างไรในยุคประเทศไทย 4.0

แต่เดิมแผนพัฒนาของประเทศไทย จะพึงที่ 4 เสาหลัก (Pillar) คือ 1. ทุนนิยม 2. ประชาธิปไตย 3. ประชาสังคม (Civic Society) ทั้งสามเสาหลักข้างต้นจะฝังอยู่ในหลักนิติรัฐ (Legal State) ซึ่งเป็นเสาหลักที่ 4 แต่ในศตวรรษที่ 21 นี้ ทั้งสี่เสาหลักเริ่มมีความสั่นคลอนและเริ่มเกิดความท้าทายชุดใหม่ ๆ เกิดขึ้น อาทิ เริ่มมีคำถามเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยของประเทศไทยในปัจจุบัน ปัญหาด้านการเมือง สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ในส่วนของงานบริการสุขภาพ เนื่องจากผู้รับบริการมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการได้เรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ การร้องเรียน/ฟ้องร้องงานบริการที่ไม่มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงที่คาดการณ์ว่าจะเกิดในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องปรับขีดความสามารถใหม่ในหลาย ๆ ด้าน ที่เห็นได้ชัดคือการปรับเปลี่ยนใน 3 เรื่อง ได้แก่ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการดำรงอยู่ (Culture of Living) วัฒนธรรมในการทำงาน (Culture of Working) และวัฒนธรรมในการเรียนรู้ (Culture of Learning)

วัฒนธรรมในการดำรงอยู่ (Culture of Living)

กระบวนทัศน์ใหม่ที่จะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขภายใต้โลกใหม่ คือ สังคมแห่งความเอื้ออาทร และแบ่งปันกัน (Caring and Sharing Society) มนุษย์ต้องมีทักษะในการใช้ชีวิต ภาควิชาจิตในตนเอง มีความซื่อสัตย์ (Integrity) เคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น เคารพกฎหมาย ไม่ต้องให้รัฐมาควบคุมคน แต่ให้คนเป็นผู้ควบคุมรัฐ สร้างสังคมที่เกื้อกูลกัน เปลี่ยนมาเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) รัฐน่าเชื่อถือ การเมืองมีเสถียรภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตยที่เกิดจากภายในที่มีการปฏิรูปตนเอง

วัฒนธรรมในการทำงาน (Culture of Working)

การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันเกิดเป็นระบบสังคมแบบใหม่ (New Economy System) ความเป็นโลกที่ไร้พรมแดน มุ่งเน้นการอยู่และทำงานร่วมกัน (Multilayer) อย่างมีความสุขนั้น จำเป็นต้องมีความเอื้ออาทรและแบ่งปันกันมากขึ้น มาวันนี้นั้นมนุษย์จำเป็นต้องเปลี่ยนทัศนคติใหม่ (New Mindset) ก่อนการเปลี่ยนชุดทักษะ (Skillset) ที่แต่เดิมมุ่งเน้นชุดทักษะเป็นหลักในการทำงาน ต้องปรับเปลี่ยนมามุ่งเน้นการทำงานที่ความเอื้ออาทรและแบ่งปันกันและกัน ยิ่งแบ่งปันกันมากเท่าไรยิ่งได้มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทางธุรกิจได้ สิ่งสำคัญคือต้องปรับเปลี่ยนมุมมองจากเดิมที่ชอบมองด้านเสียในสิ่งที่ดีที่มีอยู่ (Negative side of the Good) ปรับมาเป็นมองสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในสิ่งที่เราคิดว่าไม่ดี (Positive side of the Bad) ว่าแม้ในของที่ไม่ดีอาจมีสิ่งดีซ่อนอยู่หรือการคิดด้านบวก (Positive thinking) การคิดแบบนี้จะทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา (Creative Thinking) ตัวอย่างเช่น เรื่อง Climate Change เป็นเรื่องไม่ดี แต่ทำให้เราปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และเกิดแนวคิดการจัดระเบียบสังคมใหม่ และเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรม

เกิด Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูงใหม่ ๆ ขึ้นได้ เป็นต้น

วัฒนธรรมในการเรียนรู้ (Culture of Learning)

การเรียนรู้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในศตวรรษที่ 21 แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ สมัยก่อนมหาวิทยาลัยถือเป็นตรรกะวิชา ผูกขาดความรู้ แต่ปัจจุบันแนวคิดนี้เปลี่ยนไป โลกที่ไร้พรมแดนทำให้การแสวงหาความรู้ต่าง ๆ กระจ่างได้ง่าย เราจึงได้เห็นภาพมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่ไม่มีการปรับตัว ต้องปิดตัวลง เพราะผลิตภัณฑ์ไม่ตอบโจทย์หรือตอบสนองความต้องการของตลาด ในวันนี้มหาวิทยาลัย จึงเป็นด่านแรกที่ถูกท้าทายด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ จากการหยุดชะงัก (Disruption) การสร้างนวัตกรรม (Innovation) ขึ้นมาทดแทนแนวคิดเก่า ๆ ที่ไม่ทันสมัย โดยเฉพาะนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยี ที่เป็นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ามาใช้พัฒนารูปแบบกระบวนการ และระบบการเรียนการสอน สิ่งประเทศไทยต้องปรับจึงไม่เพียงปรับที่กระบวนการสร้างและพัฒนาคนรุ่นใหม่ แต่จำเป็นต้องพัฒนาผู้ใหญ่ควบคู่ไปด้วย โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long Learning) ในคนทุกรุ่น (Generation) ซึ่งหมายถึงอาจมีการทิ้งความรู้บางอย่างที่ไม่ถูกต้อง ไม่ทันสมัยใช้ไม่ได้แล้วออกไปเพื่อสร้างและให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ (Learn, Relearn, Unlearn) จากบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบัน ทำให้ความรู้บางเรื่องจำเป็นต้องเปลี่ยนรวมทั้งระบบการเรียนการสอนเด็กในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและแนวทางให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นการเรียนการสอนที่สร้างแรงบันดาลใจให้เด็กในการสร้างสรรค์เทคโนโลยีใหม่ แทนการพึ่งเทคโนโลยีหรือการพึ่งผู้อื่น (Do it Yourself) ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี (Digital or Technology Confidence) และเมื่อผลักดันการเรียนการสอนด้วย STEM (ย่อมาจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเป็นอย่างมากทั้งในอเมริกา อังกฤษ ก็ทำได้ ไม่ยากอีกต่อไป

ในขณะที่เดียวกันเราไม่สามารถแยกวัฒนธรรมทั้ง 3 ส่วนนี้ออกจากเทคโนโลยีที่มีเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในวันนี้ได้ ก่อนหน้านี้เราจะอยู่ในระบบสังคม (Social System) และโลกอุตสาหกรรม (Industrialization) แต่ปัจจุบันเราเปลี่ยนมาอยู่ในระบบสังคมเทคโนโลยี (Socio Technological System) โลกดิจิทัล (Beyond Digital) ที่ปรับเปลี่ยนมนุษย์เป็นมนุษย์ดิจิทัล (Digital Humanity) สิ่งที่เราเห็น รับรู้ ในปัจจุบันคือระบบสังคมเปลี่ยนไปอย่างมากมา โดยเฉพาะผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Disruptive Technology) การเปลี่ยนแปลงนี้เราต้องรับรู้และตอบสนองอย่างรวดเร็ว จึงจะมีศักยภาพในการแข่งขันในโลกอนาคต โดยปรับตัวเองให้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหล่านี้มาประยุกต์เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทัน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างคุณค่า (Value Added) และพัฒนาสิ่งต่างๆ ทั้งในการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันในโลกอนาคตได้อย่างชาญฉลาด (Smart People) ต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จจึงเป็นการพัฒนา Smart People ให้เป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่สำคัญของประเทศชาติสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และชาญฉลาด มีหลักคิดที่ถูกต้อง เพื่อสร้างมั่งคั่งที่สมดุล เดินไปด้วยกันได้ทั้งมนุษย์และระบบอย่างเท่าเทียมกันทางสังคม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตอาสา พัฒนาคุณธรรม ใช้จริยธรรมเป็นเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต

บทสรุป

ในวันนี้สังคมเปลี่ยนแปลงด้วยปัจจัยภายนอกหลายประการ กอปรกับปัจจัยภายใน อาทิ ทุนมนุษย์ที่อ่อนแอลง ทุนธรรมชาติและจริยธรรมที่เสื่อมโทรม แต่ประเทศไทยต้องเดินต่อไปข้างหน้าด้วยเครื่องมือประเทศไทย 4.0 ซึ่งนำไปสู่ความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหรือปฏิรูปในหลาย ๆ

ด้าน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าบริการหรือผลผลิตของประเทศ มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับเทคโนโลยี อยู่บนพื้นฐานความมีสุขภาพที่ดี เพื่อหลุดพ้นจากกับดักในการพัฒนา (Imbalance Trap) กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) และนำประเทศมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศและประชากรมีรายได้สูง อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงอุตสาหกรรม.(2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กระทรวงอุตสาหกรรม, กทม.
2. ไอที 24 ชั่วโมง. (2018). มารู้จัก Thailand 4.0. ค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 61,จาก <https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0/>
3. สุวิทย์ เมษินทรีย์. รัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. บรรยายเรื่อง "Thailand 4.0." ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 7 กุมภาพันธ์ 2561.
4. มন্ত্রী โสคติยานุรักษ์. อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. บรรยายเรื่อง "เศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจภูมิภาคกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย". ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 24 กุมภาพันธ์ 2561.
5. Modern Manufacturing. (2017). โมเดล 'ประเทศไทย 4.0' ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม. ค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 61,จาก <https://www.mmthailand.com/%E0%B9%82%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A24-0/>